

Solidaritetsens gränser

Svenska socialister har alltid tagit den internationella solidariteten på entreprenad. De har heller inte behövt sky kostnaderna; skattebetalarna har lydigt betalat för understöd till samhälls-experiment som skövlät länder som Vietnam, Tanzania och Kuba. Den borgerliga regeringens biståndspolitik visar också att den socialistiska solidariteten fått fäste även i andra partier.

En extra chans till uppvisning i solidaritet gavs nyligen i Sydafrikafrågan. När alla andra länder efter de Klercks jord-skredsseger i folkomröstningen hävde sina sanktioner tar Sverige ensamt sitt ansvar för att med hela sin tyngd se till att de Klerck nu inte tappar tempo: Vi avvecklar med förnuft gradvis i avvaktan på att en övergångsregering bildas. Att de enda som drabbas av sanktionerna är de svenska företag som kommer på efterkälken i den väntade investeringsvågen är ett rimligt pris för solidariteten med ANC. De vita i Sydafrika kan naturligtvis inte undgå att påverkas av vår konsekventa linje!

Men det finns en tydlig gräns för solidariteten, ett "hitintills men icke vidare": Sverige får inte delta eller ens stödja krigshandlingar. Att vi genom att skriva under FN-stadgan förpliktat oss att vid behov delta i väpnade aktioner mot fridstörare spelar därvid ingen roll. Sverige är unikt, vi har en högre moral än andra. Vi ägnar oss åt humanitär verksamhet. Andra, lägre stående nationer, får göra det nödvändiga blodiga jobbet.

Hösten 1990, när Saddam Hussein ockuperat Kuwait, förkunnade den dåvarande svenske statsministern att det gällde att bevara freden "till varje pris". Lyckligtvis följde den amerikanske presiden-

ten inte detta välmentat råd. Ett tänkbart pris hade blivit att Saddam tillåtits utbredda sitt välde över hela arabiska halvön, disponerat 46 % av världens oljereserver och med denna rikedom kunnat bygga upp sin krigsmakt och utveckla sin kärnvapenkapacitet.

Förenta Nationerna bestämde sig för att inte ens en fortsatt ockupation av Kuwait var ett rimligt pris för "freden". Sverige anslöt sig till detta beslut. Däremot gjorde vi ingenting för att bidra till befrielsen, förrän den brittiska framställan om ett fältsjukhus kom. Jo, vi hade faktiskt sålt en obemannad marin minröjningsfarkost till amerikanerna, fast i största hemlighet. Det fick inte komma till allmän kännedom att vi deltog i krigföringen!

Nu riktas nya hot mot vår fredliga karaktär: Ett tänkbart deltagande i en framtida europeisk försvarsgemenskap. Skall svenska soldater gå i krig för utlänningar? Är inte svenska liv mera värda än utländska?

Statsministern intervjuades om detta efter sitt uttalande i Lissabon om ett tänkbart deltagande i WEU. Han fann inför de indignerade tonfallen för gott att bagatellisera problemet. Det gällde ett framtida fredligt Europa där vi skulle vara med och bygga säkerheten.

Försiktigheten är förståelig, det finns gott om neutralitetsfundamentalister i regeringen och utanför, och det är klokt att gå varsamt fram. Socialdemokraterna är olyckliga över att vara i samma båt som moderaterna i EG-frågan och söker ivrigt efter möjligheter att skilja ut sig, att peka på att Bildts EG inte är Carlssons. Centern har gamla traditioner av provinsialism och neutralism.

Det ligger i och för sig inget konstigt i

att en nation tar alla chanser att undvika att komma i krig. Det är den naturliga strävan hos varje land. Men under år av sk neutralitetspolitik har den föreställningen alltmer slagit rot att vi själva i alla lägen kan bestämma att inte komma i krig. "Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig" har kommit att uppfattas som "garanterande". Har inte två världskrig visat att vi själva kan styra vårt öde?

I själva verket kan man starkt betvivla att vi, om det (kalla) tredje världskriget blivit hett, kunnat hålla oss utanför krigshandlingar. De moderna vapensystemens räckvidder har gjort det mer och mer osannolikt att krig kan föras strikt geografiskt avgränsat. Och om vi hade dragits in skulle vårt öde med säkerhet ha bestämts av om andra nationer kommit till vår hjälp.

Nu utbröt inget storkrig i Europa. Sannolikt har det av USA dominerade NATO haft en avgörande roll i att avskräcka från fortsatt kommunistisk expansion. Därmed har också vår frihet och fred garanterats av den fria världens benägenhet att gå i krig, ytterst dess beredvillighet att riskera det ömsesidiga kärnvapensjälv-mordet.

Ett isolerat angrepp mot Sverige skulle ha varit lockande för Sovjetunionen om angriparen inte behövt räkna med att vi fått hjälp. I och med att vi avfärdat det isolerade angreppet som irrelevant för vår planering har vi också implicit in-tecknat hjälpen utifrån.

Ibland var det inte ens underförstått utan nog så påtagligt. För ett fåtal år sedan hördes signaler från försvarsdepartementet om att risken för kustinvasion mot södra Sverige minskat till följd av det väst-tyska marinflygets styrka.

Så länge det svenska området var av vital betydelse för försvaret av västerlandet i en strategiskt lätt definierad krigssituation var hoppet om hjälp utifrån välgrundat. Den store cowboyn hade tillräckligt starka egna intressen av att inte lämna oss i sticket för att han inte skulle låta sig påverkas av vårt moraliserande över våldet. Men den minst sagt oklara framtiden gör den enkelriktade solidariteten mindre självklar.

Sålunda har vi nu att välja två vägar: Antingen att i ökad utsträckning förlita oss på vår egen kraft. För detta behövs en rejäl upprustning av ett försvar som under tjugo års tid urholkats med ca 100 miljarder. Eller att fortsätta att förlita oss på utländskt bistånd. Men då kan vi inte samtidigt vägra att själva delta i väpnade aktioner för att stödja andra länder om deras frihet hotas.

Regeringen tycks för närvarande satsa på både livrem och hängslen. En viss förstärkning av försvarsanslaget sker, visserligen blygsam, men den bryter nedrustningen och ger en signal om att det ligger allvar bakom den stolta parollen "Ingen annan än vi själva försvarar Sverige!"

Samtidigt hålls dörren öppen för en säkerhetspolitisk samverkan i det gränslösa Europa. Och denna måste faktiskt bygga på ömsesidig solidaritet, ömsesidig beredskap att ta risker och uppoffringar.

De personer, oftast "på vänsterkanten", som med moraliskt darr på stämman fördömer den svenska "upprustningen" och tankarna på att delta i ett europeiskt försvarssamarbete företräder i själva verket den värsta omoral: Vi gör oss beroende av andras väpnade hjälp men tänker minsann inte själva ägna oss åt något så ociviliserat som militära aktioner!